

Žargoni i vulgarizmi – Mario Perović

ŽARGON

Žargon (eng. *slang*) je specifična vrsta upotrebe jezika koja se ograničava na određene socijalne grupe. On je vremenski i prostorno ograničen, a poneki žargonski elementi nakon određenog vremena prelaze u neutralnu leksiku. Upotreba žargona označava beg od klišea, svedoči o pripadnosti nekoj grupi, označava težnju za jednostavnom komunikacijom nasuprot jeziku medija, škole i administracije. Proučavanje žargona, pa i sam žargon, su jedno vreme bili predmet kritike tradicionalnih lingvisti: smatralo se da je žargon krivac za kvarenje jezika, naročito kada se preuzima leksika iz drugih jezika.

Tri bitne karakteristike žargona:

1. žargon uglavnom ima preneseno (metaforičko) značenje ili značenje sinonima
2. opšta prihvaćenost (da bi pojedini izrazi opstali moraju biti rasprostranjeni i prihvaćeni)
3. žargonizmi **su nestandardni jezički izrazi**

Žargon se javlja u razgovornom i (savremenom) književnom stilu. Pored te upotrebe ima i različite funkcije: komični efekat, govorna karakterizacija likova, ubeđivačka funkcija u reklamama, osveženje u novinskom stilu (naročito u omladinskoj štampi) itd.

Žargonizmi mogu biti reči domaćeg ili stranog porekla:

a) domaće reči sa, najčešće, metaforičkom upotrebom: **ćale** (otac), **keva** (majka), **roknuti** (pasti, ubiti), **zezati** (šaliti se), **smor** (dosada, dosadno)

-vojnički sleng: **geša** (general), **kalaš** (automatska puška), **bacachi** (ženske grudi)

-učenički sleng: **as**, **kec** (jedinica), **štreberi** (tip učenika)

-robijaški sleng: **soška** (pasoš), **utoka** (pištolj), **zebrast** (sumnjiv)

-kulturološki sleng: **džepovi** (bočni delovi pozorišne scene), **noge** (vertikalni delovi zavesa)

b) strane reči (gde uglavnom dominiraju anglicizmi)

– **bos** (eng. *boss*) gazda, glavni

-**in** i **out**: biti moderno (u trendu), ili ne

-**fejk** (eng. *fake*) lažan, neoriginalan

ARGOTIZMI

Argotizmi se vezuju za sferu **argoa**, tajnog jezika marginalnih društvenih grupa (narkomana, lopova itd.) Često se granica između **žargona** i **argoa** ne uspostavlja.

-argo izrazi vezani za drogu: **gudra** (droga), **kiselina** (LSD), **crno** (opijum) **čarli** (eng. *charley*) za kokain itd.

VULGARIZMI I PSOVKE

Psovke i vulgarizmi nisu obavezan deo razgovornog stila, ali se u njemu najčešće javljaju. Zanimljivo je da nema mnogo istraživanja ovog aspekta jezičke upotrebe. Psovke i vulgarizmi pripadaju sferi emocionalnog i ekspresivnog govora. Osim razgovornog stila, one se javljaju u književnoumetničkim tekstovima u svrhu stilizacije i govorne karakterizacije likova. Psovke su po pravilu kratke i sastoje se samo od jedne reči ili fraze. Kao njihovi izvori najčešće dolaze iz semantičkog polja seksa, ekskrecije i natprirodnog (pa i religijskog), iako je tačno da pravo značenje reči iz psovki nije faktor koji uslovljava njihovu upotrebu. Funkcije psovki mogu biti raznovrsne: od načina za ispoljavanje frustracije, ili reakcije na šok, ili ispoljavanje agresivnosti.

Psovke karakteristične za srpski jezik: **marš u pi*ku materinu, je*em ti mater, odje*i** itd..